

RAN-1901130402020001
M.A. (Sem. - II) Examination November - 2025
Sanskrit (Paper - VII) Vaidic Literature (ऐतरेय ब्राह्मण – शुनः शेषाख्यान, केनोपनिषद्)
Time: 2 Hours]
[Total Marks: 50
सूचना : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book.

Seat No.:

Student's Signature

પ્ર. 1. ટૂંકમાં જવાબ આપો (ગમે તે પાંચ)
(10)

1. એતરેય બ્રાહ્મણ નો સંબંધ કયા વેદ સાથે છે? એના રચયિતા કોણ છે?
2. અજીગર્ત ઋષિના કેટલા પુત્રો હતા? તેમના નામો જણાવો.
3. શુન:શેષે કોના પુત્ર થવાનું પસંદ કર્યું? એ બીજા કયા નામે ઓળખાય છે?
4. પુરુષાર્થના સંદર્ભે શુન:શેષાખ્યાન કયો સંદેશ આપે છે?
5. 'કેનોપનિષદ્' બીજા કયા નામે ઓળખાય છે?
6. કયા દેવની સામેથી યજ્ઞ અદ્રશ્ય થઈ જાય છે? અને યજ્ઞનાં સ્થાને કોનું પ્રાગટ્ય થયું?
7. 'કેનોપનિષદ્' ના ચતુર્થ ખંડમાં બ્રહ્મના કયા ત્રિવિધ સ્વરૂપનું આલેખન છે?

પ્ર. 2. અ. સાનુવાદ સમજાવો (ગમે તે બે)
(08)

1. શ્રોત્રસ્ય શ્રોત્રં મનસો મન યદ્
વાચો હ વાચં સ ડ પ્રાણસ્ય પ્રાણ: ।
ચક્ષુશ્ચક્ષુરતિમુચ્ય ધીરા:
પ્રેત્યાસ્માલ્લોકાદમૃતા ભવન્તિ ॥ 1-2 ॥
2. ઇહ ચેદવેદીદથ સત્યમસ્તિ
ન ચેદિહાવેદીન્મહતી વિનષ્ટિ ।
ભૂતેષુ ભૂતેષુ વિચિત્ય ધીરા:
પ્રેત્યાસ્માલ્લોકાદમૃ ત ભવન્તિ ॥ 2-5 ॥
3. તસ્મૈ તૃણં નિદધાવેતદ્ દહેતિ તદુપપ્રેયાય
સર્વજવેન તન્ન શશાક દધું સ તત એવ
નિવવૃતે નૈતદશકં વિજ્ઞાતું યદેતદ્ યજ્ઞમિતિ ॥ 3-6 ॥
4. તસ્માદ વા ઇન્દ્રોડતિતરામિવાન્યાન્દેવાન્ સ
હયેનન્નેનિષ્ઠં પસ્પર્શ હયેનત્ પ્રથમો વિદાઞ્ચકાર બ્રહ્મેતિ ॥ 4-3 ॥

બ. સસંદર્ભ સમજાવો (ગમે તે એક)
(05)

1. સૂર્યસ્ય પશ્ય શ્રેમાણં યો ન તન્દ્રયતે ચરન્ ।
2. ઋષે પૈતામહાતન્તોર્માપગા: પુનરેહિ મામ્ ॥

- પ્ર. ૩. 'કેનોપનિષદ્' માં પ્રતિબિંબિત થતા બ્રહ્મના સ્વરૂપ વિશે વિસ્તારથી જણાવો. (13)
અથવા
- પ્ર. ૩. ટૂંકનોંધ લખો. (13)
1. 'કેનોપનિષદ્' નો શાંતિપાઠ
 2. 'કેનોપનિષદ્' માં દેવ-યજ્ઞ સંવાદ
- પ્ર. ૪. પુત્રમહિમા અને પુરુષાર્થ વિષયક શુન:શેષાખ્યાનના વિચારોની સમીક્ષા કરો. (14)
અથવા
- પ્ર. ૪. ટૂંકનોંધ લખો. (14)
1. શુન:શેષાખ્યાનમાં પિતા-પુત્ર સંબંધની સંકુલતા
 2. શુન:શેષે કરેલ દેવસ્તુતિ
-